

Helsingfors/Mariehamn 13.5.2025

Nr 19/25

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
7.4.2025, nr 53/2025.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om studie- och examensregister,
antagen av lagtinget 7.4.2025.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Syftet med landskapslagen är att i lag fastställa vilka gemensamma informationsresurser som ska finnas för grund- och gymnasieskolorna och Högskolan på Åland och de studieadministrativa uppgifter som ska registreras och överföras till informationsresurserna. Landskapslagen innehåller bestämmelser om studentnummer och studentnummerregistret, informationsresursen inom undervisning och utbildning, studentexamensregistret, antagningsregistret och högskolans datalager. Lagen innehåller dessutom bestämmelser om en tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter.

Landskapslagen ska träda i kraft den 1 augusti 2025 och då börja tillämpas för Högskolan på Ålands del gällande högskolornas datalager. I landskapslagen ingår övergångsbestämmelser gällande senare tillämpning av lagen i förhållande till grundskolorna och gymnasieskolorna. Även gällande antagningsregistret finns övergångsbestämmelser i förhållande till gymnasieskolorna och högskolan.

Avsikten är att uppgiften att upprätthålla informationsresurserna ska överföras genom en överenskommelseförordning till Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet att hantera på motsvarande sätt som dessa sköter

informationsresurserna för utbildningsanordnarna i resten av Finland.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt landskapslagens 1 § syftar lagen till att 1) göra det möjligt att på elektronisk väg datasäkert och centraliserat samla in, behandla och lämna ut studie- och examensuppgifter om en person till personen själv och myndigheter som behöver uppgifterna, 2) säkerställa studie- och examensuppgifternas enhetlighet och tillförlitlighet samt effektivisera förvaltningens verksamhet, 3) främja ansökan till utbildning. Enligt 2 § ska landskapslagen tillämpas på utbildning och examina om vilka det föreskrivs i 1) landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola, 2) landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, 3) landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola, 4) yrkeshögskolelagen (2024:50) för Åland.

Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland hör landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar till landskapets lagstiftningsbehörighet. Lagstiftningsbehörigheten gällande kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda och disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare tillkommer landskapet enligt 18 § 4 punkten i självstyrelselagen. Enligt 18 § 14 punkten hör undervisningsväsendet till landskapets lagstiftningsbehörighet. I propositionen till självstyrelselagen konstateras att undervisningsväsendet i sin helhet ska vara underställt landskapets lagstiftningsbehörighet (RP 73/1990 rd, s. 67). Lagstiftningsbehörigheten gällande arkivväsendet tillkommer landskapet enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen. Arkivalier som härrör från statsmyndigheter har i självstyrelselagens 27 § 39 punkt exklusivt hänförts till rikets behörighet (RP 73/1990 rd, sid. 78).

Ålandsdelegationen har i tidigare utlåtanden tagit ställning till hur landskapslagstiftning om elektronisk förvaltning och digitala tjänster inom förvaltningen förhåller sig till fördelningen av lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (se ÅD-utlåtandena 37/17 och 4/19). Nyligen har i lagstiftningskontrollen behandlats hur landskapslagstiftning om myndigheternas verksamhet inom området för informationshantering förhåller sig till behörighetsfördelningen (ÅD-utlåtande 11/25 och Högsta domstolens utlåtande 7.4.2025, KKO-HD/258/2025). Mot denna bakgrund är utgångspunkten att landskapslagen gäller angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningskompetens.

Dataskydd eller behandling av personuppgifter omnämns inte vid uppdelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket i självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten bör därför

bedömas utgående från de rättsområden landskapslagstiftningen kan beröra (Högsta domstolens utlåtande 5.3.2019, OH2019/11). I lagstiftningskontrollen har i tidigare utlåtanden behandlats hur landskapslagstiftningen om offentlighet och dataskydd förhåller sig till fördelningen av lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (se t.ex. ÅD-utlåtandena 31/18 och 26/21 samt Högsta domstolens utlåtanden 5.3.2019, OH2019/11 och 1.6.2021, KKO-HD/98/2021).

Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagen upprättar inom landskapets lagstiftningsbehörighet lagstiftningslösningar som huvudsakligen motsvarar rikets. Till struktur och innehåll motsvarar landskapslagen till stora delar lagen om nationella studie- och examensregister, senare rikslagen (FFS 884/2017), dock så att bestämmelserna har anpassats till landskapets undervisningsväsende och myndighetsstruktur. Landskapslagens 3 § om studentnummer och 4 § om studentnummerregister har sin motsvarighet i rikslagens 3 § och 3a §. I landskapslagens 2 kap. om informationsresursen inom undervisning och utbildning föreskrivs bland annat om ändamålet med informationsresursen, de gemensamt personuppgiftsansvariga samt vilka uppgifter som utbildningsanordnare ska föra in och om utlämnandet och bevarandet av uppgifterna i informationsresursen. I rikslagens 2 kap. finns liknande bestämmelser. I landskapslagens 3 kap. finns bestämmelser om studentexamensregistret. Studentexamensnämnden upprätthåller och fungerar som registeransvarig för studentexamensregistret och lämnar ut uppgifter ur registret i enlighet med 3 kap. i rikslagen. I landskapslagens 13 § om studentexamensregistret har beaktats Republikens presidents förordning (2021:147) om ordnandet av studentexamen på Åland. I landskapslagens 4 kap. finns bestämmelser om antagningsregistret som har sin motsvarighet i 4 kap. i rikslagen. I 5 kap. föreskrivs om högskolans datalager och bestämmelserna har sin motsvarighet i rikslagens 5 kap. I landskapslagens 6 kap. finns bestämmelser om tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter. Dessa bestämmelser har sin motsvarighet i 6 kap. i rikslagen. Ålandsdelegationen anser att landskapslagens innehåll utgår från och beaktar behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag till rikets lagstiftningsbehörighet. Landskapslagen berör särskilt det skydd för personuppgifter som följer av grundlagens 10 §. Grundlagsutskottet har särskilt påpekat att inskränkningarna i skyddet för privatlivet måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 14/2018 rd, s. 5). Utifrån 10 § 1 mom. i grundlagen räcker det i princip med att bestämmelserna uppfyller kraven i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Enligt utskottet måste det dock finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt.

Bestämmelserna om behandlingen av känsliga uppgifter måste vara detaljerade och omfattande, inom de ramar som dataskyddsförordningen tillåter (GrUU 65/2018 rd, s. 45, GrUU 15/2018 rd, s. 40).

Ålandsdelegationen konstaterar att personuppgifter förs in i register och informationsresurser, lämnas ut och lagras i enlighet med landskapslagens bestämmelser. De personuppgifter som förs in i dessa register och informationsresurser förs samman och centraliserat för kontroll och vidareutnyttjande tillhandahålls personerna själva och lämnas ut till dem som har rätt att få uppgifterna. Via ett användargränssnitt i tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter kan en person kontrollera och vidareutnyttja sina egna uppgifter i de register och informationsresurser som avses i landskapslagen.

Förslaget till lag om nationella studie- och examensregister har varit föremål för grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 31/2017 rd). Grundlagsutskottet har tagit fasta på att lagbestämmelserna om utlämnandet av känsliga personuppgifter kopplades till ett krav på att uppgifterna ska vara nödvändiga för syftet. Utskottet framhöll också att framför allt lagringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad på så sätt att uppgifterna bara får finnas lagrade så länge det är nödvändigt för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har registrerats. Utskottet ansåg bestämmelserna i rikslagen om den varaktiga lagringen huvudsakligen vara problemfria (GrUU 31/2017 rd, s. 4–6). Ålandsdelegationen anser att landskapslagens bestämmelser om permanent bevarande av uppgifter i landskapslagens 4 § 2 mom., 12 §, 19 § och 24 § är konstitutionellt problemfria. Med beaktande av att landskapslagens bestämmelser i övrigt också har en liknande utformning som rikslagens vad gäller behandlingen av personuppgifter hänvisar Ålandsdelegationen till det som framförts av grundlagsutskottet om förhållandet till grundlagens 10 § i samband med behandlingen av förslaget till lagen om nationella studie- och examensregister och senare ändringar av lagen (GrUU 31/2017 rd och GrUU 43/2020 rd).

Uppgiften att upprätthålla informationsresurserna ska överföras genom en överenskommelseförordning till Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet att hantera på motsvarande sätt som dessa sköter informationsresurserna för utbildningsanordnarna i resten av Finland (lagförslag nr 11/2024–2025, s. 14). I den meningen syftar landskapslagen och överenskommelseförordningen till en integrering med den nationella informationsresurs som anges i lagen om nationella studie- och examensregister. Parallellt med landskapslagen har tagits fram ett förslag till en sådan överenskommelseförordning som också har beaktats i flera av landskapslagens bestämmelser (se ÅD-utlåtande nr 20/2025).

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare